FranceArchives Portal Narodowych Archiwów Francji opublikował u schyłku 2022 r. trzy krótkie publikacje poświęcone kalendarzowi, a może raczej kalendarzom w dziejach. "Kłopoty z naszym kalendarzem" (Les tribulations de notre calendrier) pióra prof. Olivier Guyotjeannin, pofesora słynnej paryskiej l'École nationale des chartes, opowiada o historii kalendarza w Europie i na świecie z naciskiem na pierwsze dni nowego roku. To opowieść o tym jak to się stało, że czas liczymy od 1 stycznia pomimo iż powinien być liczony od 25 grudnia, od dnia narodzin Chrystusa i od kiedy rok narodzin Chrystusa jest początkiem współczesnego kalendarza. To także opowieść o funkcjach religijnych (często kalendarz lunarny) i cywilnych (słoneczny), o problemach z wyznaczaniem Wielkanocy. Interesująca jest także historia wprowadzania na świecie kalendarza Juliańskiego, co jak się okazuje zajęło kilka wieków (w Europie ostatnia przyjęła go Grecja w 1923 r.).

Drugim tekstem jest przypomnienie publikacji przygotowanej w 2001 r. przez Archives nationals pt.: Od czasu do czasu. Historia kalendarzy (De temps en temps. Histoires de calendriers). Publikacja interesująca, wykorzystująca zasób archiwalny zawierający kalendarze z różnych epok do analizy ich przedstawiania. Ich prezentacja uzależniona była od stylu epoki w której powstały gdzie ich funkcje i fantazja plastyczna epoki decydowały o formie prezentacji. Jak piszą autorzy, w dawnych czasach kalendarz był dobrem luksusowym, a u jego korzeni leżały potrzeby religijną, a potem cywilne. Publikacja omawia formy kalendarza od średniowiecznych godzinek (livres d'heures) po współczesne zegary naukowe.
Trzeci tekst "Kalendarze, stosowanie i przeobrażenia (Calendriers, usages et remaniements) jest szczególnie praktycznym przewodnikiem po dziejach datowania we Francji, od najdawniejszych czasów po współczesne, wyznaczone datą 1 stycznia 1806 r., czyli przywróceniem przez cesarza Napoleona I kalendarza gregoriańskiego. Kolejne reformy liczenia czasu zaprezentowane są bardzo precyzyjnie. I tak w Europie w różnych krajach przejście od kalendarza juliańskiego do gregoriańskiego następowało w różnym czasie. We Francji Henryk III zdecydował, że stanie się to w przez przesunięcie datacji z 9 na 20 grudnia 1582 r. Szczegółowo przywołane są późniejsze korekty. Szczególnie interesujący był, trwający 14 lat, eksperyment z kalendarzem republikańskim z lat 1793 - 1805. Publikacja zawiera tabelę zestawiającą 14 republikańskich lat i kalendarza gregoriańskiego, zestawienie miesięcy rewolucyjnych do kalendarza gregoriańskiego. kalendarz republikański trwał od 22 września 1792 r. (1 Vendémiaire I roku ery republikańskiej), faktycznie obowiązywał od 15 vendémiaire roku II (6 października 1793) a zakończył się 10 Nivôse roku XIV (31 grudnia 1805 r.) poprzez powrót 1 styczna 1806 r. do kalendarza gregoriańskiego.
Dzieje liczenia przez ludzi upływy czasu, choć są codziennie udziałem wszystkich, nie są ani proste ani oczywiste. Opowieść o nich potrafi być fascynującą opowieścią o rozwoju naszej wiedzy i rozumienia świata.

Źródła:

Wszystkie omówione teksty opublikowano na portalu FranceArchives

Les tribulations de notre calendrie r

De temps en temps. Histoires de calendriers

Calendriers, usages et remaniements

oprac. Adam Baniecki
AP Wrocław O/Bolesławiec